

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0525U000117

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 20-02-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Загуменна Юлія Олександрівна

2. Zahumenna Yuliia Oleksandrivna

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 12.00.01

Назва наукової спеціальності: Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 22-03-2025

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.700.02

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.07

Тема дисертації:

1. Концептуалізація національної безпеки в Україні: теоретико-правові аспекти
2. Conceptualisation of National Security in Ukraine: Theoretical and Legal Aspects

Реферат:

1. У дисертації вперше в українській юриспруденції здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукової проблеми – теоретико-правової концептуалізації феномену національної безпеки в сучасній Україні. Авторкою зазначено, що безпека як загальнонаукова категорія передбачає стан захищеності буття нації, людства, особистості, родини – захисту їх іманентної сутності, умов існування та життя загалом. Розкриті основні вітчизняні та зарубіжні науково-юридичні підходи до дефінітивного окреслення феномену національної безпеки. Уперше запропоновано застосування категорії «концептуалізація національної безпеки», яка відображає ключові з точки зору теорії права державно-правові закономірності виникнення, функціонування та змін явища національної безпеки в системі суспільних відносин, що мають необхідний, цілеспрямований і закономірний характер. Дисертанткою з'ясовано, що перші протонаукові ідеї про умови та форми забезпечення безпеки індивіда, суспільства та держави з'явилися у країнах Стародавнього Сходу задовго до нашої ери. Підставою для виникнення дискурсу щодо безпеки особи, суспільства та держави стали умови практичного існування ранньодержавних утворень, насамперед цивілізацій стародавніх

Месопотамії, Єгипту, Індії та Китаю. Вони були тісно пов'язані з визначальними для розвитку людської цивілізації ідеями незалежності й вільного розвитку народів, боротьби проти поневолення, експлуатації та гноблення, пошуком методів і засобів збереження величезних імперій. При цьому давньосхідна політико-правова думка ще не відокремлює безпеку суспільства від безпеки держави, що зумовлено домінуванням у політико-правовому житті феномену східної деспотії. Доведено, що давньогрецька політико-правова думка продемонструвала широку панораму оригінальних безпекових поглядів у контексті фундаментальних політико-правових концепцій, які відображали складну діалектику співвідношення та взаємодії індивіда, суспільства, права й держави. Виокремлено і досліджено три періоди розвитку безпекознавчої проблематики на тлі еволюції давньогрецької інтелектуальної традиції: 1) ранній (архаїчний) період (IX–VIII – VI ст. до н. е.); 2) класичний період (V – перша половина IV ст. до н. е.); 3) елліністичний період (друга половина IV – II ст. до н. е.). Надано розгорнену характеристику безпекознавчих ідей у межах кожного періоду. Також дисертанткою здійснено аналіз змісту безпекових концепцій у працях давньоримських мислителів, що дозволило виокремити три періоди розвитку безпекознавчої проблематики на тлі еволюції давньоримської інтелектуальної традиції: 1) царський (середина VIII – кінець VI ст. до н. е.); 2) республіканський із поділом на давньореспубліканський (кінець VI – III ст. до н. е.) та пізньореспубліканський (III – кінець I ст. до н. е.) періоди; 3) імператорський із виокремленням періодів Принципату, або Ранньої імперії (кінець I ст. до н. е. – кінець III ст. н. е.), і Домінату, або Пізньої імперії (кінець III – кінець V ст. н. е.).

2. The thesis for the first time in Ukrainian jurisprudence carried out a theoretical generalization and proposed a new solution to the scientific problem of theoretical and legal conceptualization of the phenomenon of national security in modern Ukraine. The author notes that security as a general scientific category implies the state of security of the existence of a nation, humanity, individual, family – protection of their immanent essence, conditions of existence and life in general. The thesis reveals the main domestic and foreign scientific and legal approaches to the definition of the phenomenon of national security. For the first time, the author proposes to apply the category 'conceptualisation of national security', which, from the point of view of legal theory, reflects the key state and legal regularities of emergence, functioning and changes in the phenomenon of national security in the system of public relations which are necessary, purposeful and natural. The author found that the first proto-scientific ideas about the conditions and forms of ensuring the safety of the individual, society and state appeared in the countries of the Ancient East long before our era. The basis for the emergence of the discourse on security of the individual, society and the state was the conditions of practical existence of early state formations, primarily the civilisations of ancient Mesopotamia, Egypt, India and China. They were closely linked to the ideas of independence and free development of peoples, the struggle against enslavement, exploitation and oppression, and the search for methods and means of preserving vast empires, which were crucial for the development of human civilisation. At the same time, ancient Eastern political and legal thought has not yet separated the security of society from the security of the state, due to the dominance of the phenomenon of Eastern despotism in political and legal life. It is proved that the ancient Greek political and legal thought demonstrated a wide panorama of original security views in the context of fundamental political and legal concepts which reflected the complex dialectic of the relationship and interaction of the individual, society, law and the state. The author identified and studied three periods of development of security issues against the background of the evolution of the ancient Greek intellectual tradition: 1) the early (archaic) period (the 9th–8th – the 6th century BC); 2) the classical period (the 5th – the first half of the 4th century BC); 3) Hellenistic period (the second half of the 5th – the 2nd century BC). Detailed description of security ideas within each period is provided. The author also analyses the content of security concepts in the works of ancient Roman thinkers, which allowed to distinguish three periods of development of security studies against the background of the evolution of the ancient Roman intellectual tradition: 1) the royal period (the mid of the 8th – the late of 6th century BC); 2) the republican period with a division into the ancient republican (the late of the 6th – the 3rd century BC) and late republican (the 3rd – the late of the 1st century BC) periods; 3) the imperial period with the allocation of the periods of the Principate or Early Empire (the late of the 1st century BC – the late of the 3rd century AD), and the Dominate or Late Empire (the late of the 3rd – the late of the 5th century AD).

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

1. Загуменна Ю. О. Рейдерство як загроза національній безпеці України. *Право.ua*. 2018. № 3. С. 91–96.
2. Загуменна Ю. О. Протидія кіберзлочинності в Україні як складова забезпечення національної безпеки. *Європейські перспективи*. 2019. № 2. С. 99–105.
3. Загуменна Ю. Правова реформа у сфері національної безпеки України: теоретико-правовий аспект. *Право України*. 2021. № 2. С. 88–105.
4. Загуменна Ю. О. Концептуальні підходи до проблеми концепції національної безпеки. *Право і безпека*. 2021. № 1(80). С. 21–27. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2022.1.14>.
5. Загуменна Ю. О. Концептуалізація феномену національної безпеки в теоретико-правовій науці: особливості сучасної методології. *Форум права*. 2021. № 1 (66). С. 37–55. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4486522>.
6. Загуменна Ю. О. Актуальні питання кібербезпеки в контексті сучасних проблем правознавства. *Право.ua*. 2021. № 1. С. 63–74.
7. Загуменна Ю. Генеза та еволюція безпекової проблематики в історії політико-правової думки Стародавнього Китаю та Стародавньої Індії. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право»*. 2021. № 31. С. 17–26. DOI: <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2021-31-02>.
8. Загуменна Ю. Соціальні та гносеологічні передумови формування безпекового дискурсу в історії політико-правової думки. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. № 2 (26). С. 12–23.
9. Загуменна Ю. О. Передумови виникнення безпекового дискурсу в історії політико-правової думки. *Нове українське право*. 2021. № 4. С. 70–76.
10. Загуменна Ю. О. Світоглядно-понятійні та науково-теоретичні засади безпекової проблематики в Стародавньому Світі. *Правовий часопис Донбасу*. 2021. № 3(76). С. 9–18.
11. Загуменна Ю. О. Публічна безпека в класичній давньогрецькій політико-правовій думці. (Вчення Сократа, Платона, Аристотеля). *Science Rise: Juridical Science*. 2021. № 4(18). С. 15–22. DOI: <https://doi.org/10.15587/2523-4153.2021.249316>.
12. Загуменна Ю. О. Гарантування безпеки людини і суспільства як функція держави і монарха в Середньовічній Європі. *Київський часопис права*. 2021. № 4. С. 9–18. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2021.4.1>.
13. Загуменна Ю. О. Проблеми публічної безпеки в елліністичній політико-правовій думці античної Греції: історико-правовий аналіз. *Нове українське право*. 2022. № 1. С. 94–102. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.1.14>.
14. Загуменна Ю. О., Сокурєнко В. В. Дискурс щодо публічної безпеки в деяких європейських політико-правових ученнях Середньовіччя. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29, № 2. С. 82–104. DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2022-29-2-82>.
15. Загуменна Ю. О. Публічна безпека в докласичній політико-правовій думці античної Греції. *Право і безпека*. 2022. № 1(84). С. 133–142. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2022.1.14>.
16. Загуменна Ю. О. Сучасні тренди та концептуальні підходи до розуміння сутності поняття «національна безпека». *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 4(99).

С. 34–48. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2022.4.03>.

- 18. Загуменна Ю. О. Правові засади безпекової політики України в умовах євроінтеграції. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. 2023. № 4, т. 34 (73). С. 8–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.4/02>.
- 19. Загуменна Ю. О. Погляди Ніколло Макіавеллі на публічну безпеку. Право і безпека. 2023. № 4 (91). С. 119–128. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2023.4.10>.
- 20. Zahumenna Yu. O., Hrelya D. P. Gender equality with regard to the current challenges to Ukraine's national security: theoretical and practical aspects. Law and Safety. 2024. No. 3 (94). Pp. 33–45. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2024.3.03>.
- 21. Загуменна Ю. О., Сокурєнко В. В. Національна безпека України в умовах воєнного стану: теоретико-правовий аналіз. Вісник Національної академії правових наук України. 2024. Т. 31, № 2. С. 114–138. DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2024-31-2-114>.
- 28. Zahumenna Y. O., Komziuk V. T., Borko A. L., Bortnyk S. Promising directions for ensuring national security under martial law. Lex Humana. 2023. Vol. 15, No. 1. Pp. 509–520 (Web of Science). URL: <https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2449/3440>.
- 29. Zahumenna Y., Melnyk S., Ilnytskyi M., Spivak M. EU-Ukraine partnership in the security sector: legal framework and development prospects. Lex Humana. 2023. Vol. 15, No. 4. Pp. 73–85 (Web of Science). URL: <https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2710>.
- 30. Zahumenna Y., Voitsikhovskiy A. Adherence to the Principle of Inviolability of Borders as a Basis International Law and Order: In the Context of the Russian-Ukrainian Armed Conflict. Janus.net. 2024. Vol. 15, No. 2. Pp. 202–226 (Scopus). DOI: <https://doi.org/10.26619/1647-7251.15.2.8>.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U105042

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бакумов Олександр Сергійович

2. Oleksandr S. Bakumov

Кваліфікація: д. ю. н., доц., 12.00.01, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Управління справами Апарату Верховної Ради України

Код за ЄДРПОУ: 20064120

Місцезнаходження: вул. Грушевського, буд. 5, Київ, 01008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Верховна Рада України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Головка Олександр Миколайович

2. Alexandr N. Golovko

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Подорожна Тетяна Станіславівна

2. Tetiana S. Podorozhna

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0502-950X

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57212404813; Web of Science Researcher ID: D-5112-2016;
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=8A992IIAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Львівський торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 01597980

Місцезнаходження: вул. Туган-Барановського, буд. 10, Львів, 79005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Укоопспілка

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Бурдін Михайло Юрійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Бурдін Михайло Юрійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Подорожній Євген Юрійович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна